

المجلس الإقليمي للقرى غير المعترف بها في النقب
המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים בנגב
The Regional Council for the Unrecognized Villages in the Negev-RCUV

נייר עמדה: תחבורה ציבורית כציר מרכזי ליציאה מעוני ופיתוח תעסוקתי בנגב

1. הבסיס המחקרי: תחבורה כמנבא הצלחה

מחקריו של ד"ר סלימאן אבו-באדר (בשיתוף ד"ר דניאל גוטליב וד"ר עאמר אבו-קרן) מבססים קשר סיבתי מובהק בין נגישות לתשתיות ציבוריות לבין רמת העוני והתעסוקה. הממצאים מדגישים כי:

- הנגישות לתחבורה ציבורית היא המנבא הטוב ביותר ליציאה לעבודה, במיוחד עבור נשים בחברות מסורתיות.
- מחסור בתשתיות תחבורה מהווה את החסם המבני העיקרי המונע ממשקי בית בכפרים הלא-מוכרים לפרוץ את מעגל העוני המתמשך.
- חדירת קווי אוטובוס ליישובים ערביים הוכחה כגורם המשפר באופן ישיר את סיכויי ההשתלבות בשוק העבודה ובמוסדות להשכלה גבוהה.

2. תמונת מצב: הדרה תחבורתית ותעסוקתית

היעדר תחבורה ציבורית סדירה מהכפרים (המוכרים והלא-מוכרים) אל מוקדי התעסוקה והלימודים מוביל לנתונים קשים:

- **תעסוקת נשים:** שיעור התעסוקה בקרב נשים בדואיות בנגב עומד על כ-21%-25% בלבד (נכון לשנים 2019-2021), לעומת כ-83% בקרב נשים יהודיות. בכפרים הלא-מוכרים, המספרים נמוכים אף יותר בשל התלות המוחלטת ברכב פרטי או בהסעות מאולתרות.
- **השכלה גבוהה:** נגישות מוגבלת למוסדות האקדמיים בנגב היא חסם מרכזי עבור סטודנטים מהכפרים. בעוד שיעור הסטודנטים בקרב בני 20-25 באוכלוסייה הכללית הוא 15%, בחברה הבדואית הוא עומד על כ-10%, כאשר סטודנטים מהכפרים הלא-מוכרים סובלים משיעורי נשירה גבוהים בשל קשיי הגעה.

3. "מסע של 6 שעות": המחיר האנושי של היעדר תשתיות

היעדר תחנות בקרבת מקום המגורים הופך פעולה פשוטה למשימה בלתי אפשרית:

- תושב בכפר נאלץ לעלות על הסעת תלמידים בבוקר רק כדי להגיע לכביש הראשי.
- מה שאמור להיות נסיעה של שעה אל העיר או אל מוסד הלימודים, הופך ל"אירוע" של 6 שעות הלך וחזור, הכולל הליכה ממושכת בצדי דרכים מהירות והמתנה ארוכה להסעות מזדמנות.
- מצב זה מונע מנשים רבות לצאת לעבודה, שכן יום עבודה רגיל הופך ליום של 12-14 שעות מחוץ לבית בשל מגבלות התחבורה.

المجلس الإقليمي للقرى غير المعترف بها في النقب
המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים בנגב
The Regional Council for the Unrecognized Villages in the Negev-RCUV

4. דרישות אופרטיביות לשינוי המדיניות:

כדי לממש את המלצות המחקר של אבו-באדר ולצמצם את פערי העוני, אנו דורשים:

1. **הצבת תחנות אוטובוס לאורך הכבישים הראשיים:** התקנת תחנות בטיחותיות במרחקים סבירים באזורים של מוקדי התיישבות לאורך כביש 80, כביש 310, כביש 25 וכביש 40, גם באזורים שבהם ההתיישבות אינה מוסדרת.
2. **הכנסת תחבורה ציבורית לכל מרכז שירותים:** כל מרכז שירותים (חינוך, בריאות או קהילה) שיש אליו כביש גישה חייב לקבל שירות של קווי אוטובוס סדירים הנכנסים לתוך המרכז.
3. **הסדרת תחנות לאורך דרכי הגישה:** פריסת תחנות אוטובוס לא רק בכבישים המהירים, אלא גם לאורך דרכי הגישה המובילות למוקדי השירות בתוך הכפרים.
4. **התאמת תדירות הקווים:** סנכרון שעות האוטובוסים עם שעות היציאה והחזרה מהעבודה ומהלימודים האקדמיים, כדי לאפשר יום עבודה ולימודים רציף ואפקטיבי.

ללא רשת ביטחון תחבורתית, כל השקעה בתוכניות חומש או בהכשרה מקצועית תרד לטמיון, שכן הנגישות הפיזית נותרת "צוואר הבקבוק" המונע את פיתוח החברה הבדואית בנגב.

למידע נוסף: ד"ר יעלה רענן, המועצה האזורית לכפרים הבלתי מוכרים. 054-7487005